

FoF-bulletin

Nyhetsbrev fra Institutt for
filosofi og
førstesemesterstudier

Nr. 5/2011

Desember 2011

Instituttleders hilsen

Først en liten personlig refleksjon. Selv om jeg har vært ved instituttet siden 1995, har jeg, som de fleste vet, hatt mitt hovedvirke i USA de siste 10 år. Beslutningen om å flytte til Norge var derfor en jeg tok med en viss grad av usikkerhet om hva dette ville bety både personlig og profesjonelt. Mine erfaringer denne første perioden har overbevist meg om at det var en riktig beslutning. Det har vært en glede både å gjenoppta kontakten med alle de jeg har kjent fra tidligere og å møte alle de jeg ikke kjente fra før: Instituttet er et hyggelig sted å være, med medarbeidere som er engasjert i det de holder på med, både når det gjelder forskning og undervisning. Instituttet har dyktige folk som alle holder på med interessante og viktige ting. Det har vært en udelte glede å bli kjent med mange av dere i høst og jeg ser fram til å møte de jeg enda ikke har fått anledning å bli så godt kjent med.

Så en liten refleksjon over et par av de utfordringer vi har. Som mange vet, er det igjen en viss uro omkring exphil-fagets finansiering, organisering og innhold. Dette er noe vi må ta alvorlig, men også utnytte, for å kunne tilby et fag som fremdeles vil bli sett på som en helt sentral del av universitetsutdannelsen. Gjennom exphil underviser vi alle studenter ved alle fakulteter, noe som gir oss en unik mulighet til å tilby det alle nå etterspør, at

universitetsundervisningen skal gi bredde og perspektiver på egne fag.

Fordi vi har et stort filosofisk fagmiljø har vi et mangfold av forsknings- og undervisningsinteresser. Dette er komparative fortrinn som vi må utnytte. Jeg er overbevist om at vi vil fortsette med å kunne tilby et undervisningstilbud som ikke bare vil være attraktive for fagmiljøene ved UiB, men som også vil gjøre UiB attraktivt for studenter i forhold til de andre universiteter i Norge.

En annen utfordring er at vi må få opp publiseringsaktiviteten generelt og spesielt den internasjonale publisering. Det er ikke noen mangel på interessant og viktig forskning ved instituttet, men det er for lite av det som kommer ut. Det vil si at vi må skape et miljø både innenfor de enkelte forskergrupper og på tvers av dem, som kan stimulere til at gode, publiseringsverdige ideer blir brakt gjennom den lange prosess det er å få dem akseptert i de gode internasjonale tidsskrifter og forlag. Det er ingen grunn til at vi ikke skal klare å få etablert et sterkt, internasjonalt filosofisk forskningsmiljø i Bergen.

Det blir mye å ta fatt i når vi møtes i det nye året. Men først et varmt ønske til alle om en God Jul - fra sommervarme i Johannesburg.

*Med vennlig hilsen
Reidar Lie*

Ugle-prisen til FoF og Knut Ågotnes

At instituttet og ikke minst Knut Ågotnes i høst mottok fakultetet sin nyopprettede "Spurvuglepris" for god utdanningskvalitet, kom nok ikke som noe direkte sjokk for de som har vært vitne til hvordan filosofikursene i Athen har vært bygd opp, utviklet og gjennomført de siste årene - i Knuts regi.

At samme tiltaket nå også skulle motta Universitetets "Uglepris" - delt med emnet Global helse som *Senter for internasjonal helse* har bygd opp de siste årene - må vi imidlertid kunne si var mer enn overraskende!

Prisen ble mottatt av Knut Ågotnes selv og instituttleder Reidar Lie på det årlige studiekvalitetsseminaret til UiB den 12. desember. I tillegg til takketale fra prisvinner og instituttleder holdt også en av de tidligere studentene, Vegard Rivenes, en tale der han belyste kursens innhold og pedagogiske fortrinn.

Prisvinneren i sin takketale - flankert av instituttleder Reidar Lie og tidligere student Vegard Rivenes

Prispengene, som tilfaller instituttet, er på kr. 200 000, og vil forhåpentligvis kunne bli et vesentlig bidrag til å befeste og videreutvikle Athen-kursene og/eller lignende tiltak i de nærmeste årene.

Vi takker og gratulerer Knut så mye med prisen også her!

PEK-midler til utvikling av digitale støttesystemer

Som nevnt i forrige bulletin søkte vi såkalte PEK-midler ("Program for evaluering og kvalitetsutvikling") til et prosjekt om utvikling av digitale støttesystemer for examen philosophicum.

Vi følte oss vel nokså sikre på at dette prosjektet var av en slik karakter og kvalitet at vi ville få en viss støtte - men at vi denne gangen skulle få alt vi søkte om, var det nok få av oss som trodde!

I alle fall: På samme studiekvalitetsseminar som Ugle-prisen ble utdelt, fikk instituttet også tildelt kr. 350 000 i lønns- og driftsmidler til prosjektet.

Morten Nag Opsal, en hoveddrivkraft i utviklingen og skriving av søknaden, ansettes i 40 % stilling som prosjektleder fra 1. januar - i første omgang for et halvt år.

Hovedmålsettingen i prosjektet er å utarbeide en digitalisert undervisnings- og læringsplattform for examen philosophicum. På kort sikt skal dette muliggjøre en effektiv og problembasert gruppeundervisning som en del av undervisningen. På lengre sikt kan det berede grunnen for en digital tilrettelegging av undervisningsmateriell og pensum.

Vi gratulerer oss selv, og særlig Morten Opsal, med tildelingen!

Justering av instituttreglementet

På sist instituttrådsmøte ble instituttreglementet, som bl. a. regulerer lederposisjoner og utvalgsstruktur ved instituttet, justert.

De viktigste endringene er som følger:

- Førstesemesterutvalget legges ned. I stedet vil gruppen av emneansvarlige ved exphil (+ koordinator) heretter utgjøre *Utvalg for Examen philosophicum*
- Forskningsutvalgets oppgaver er strammet inn, og har fått et mer tydelig mandat knyttet til forskerutdanning og oppsyn med forskergruppene.
- Ledergruppen har fått en mer eksplisitt rolle vis a vis de øvrige

utvalgene, og leder for *Utvalg for Examen philosophicum* blir medlem i ledergruppen.

Vi viser ellers til protokoll fra instituttrådsmøtet, som man fortsatt finner her:

<http://www.uib.no/fof/om-instituttet/raad-og-utvalg/instituttraad>

Reglementet gjøres gjeldende, med forbehold om fakultetets sanksjon, fra 1. januar.

Belønningsmidlene avvikes

Etter at fakultetets økonomimodell ble lagt om med virkning fra 2010, er det i prinsippet slutt på ordningen med øremerkede "belønningsmidler" til ansatte som har hatt veiledningsoppgaver knyttet til master- og phd-kandidater. Ved FoF videreførte vi gammel ordning inneværende år, men instituttrådet har nå bestemt at ordningen fra og med 2012 avvikes - til fordel for en løsning der *alle* vitenskapelig ansatte får et (mindre) beløp til "personlig" disposisjon.

For ansatte som tok på seg veiledningsoppgaver før inneværende høstsemester vil det bli en overgangsordning. Beløpsstørrelse og innretning på ordningen ellers blir avgjort i forbindelse med instituttrådets budsjettbehandling i januar.

Postdoktorstilling til Christian Erbacher

En rykende fersk nyhet som knapt er helt offisiell enda: Christian Erbacher har fått tildelt et treårig postdoktorstipend fra Norges Forskningsråd (FRIHUM).

Erbacher, som mange vil kjenne som stipendiat på Wittgensteinarkivet i perioden 2007-2010, skal arbeide med prosjektet *Shaping a domain of knowledge by editorial processing: the case of editing Wittgenstein's work*. Arbeidet skal i hovedsak utføres ved Wittgensteinarkivet i Bergen.

Som prosjektittelen også antyder, er målsetningen å identifisere de prinsippene og strategiene som har lagt til grunn for det utvalget av Wittgensteins etterlatte skrifter som har blitt publisert, og å rekonstruere

motiver, konflikter, kompromisser etc. (også ikke-filosofiske) som har vært virkende i forbindelse med utgivelsen av enkeltverk.

Christian Erbacher – her på sin disputas i fjor

Arbeidet vil dra store veksler på Georg Henrik von Wrights etterlatte korrespondanse, bl. a. med de øvrige testamentforvalterne, som nå nylig har blitt gjort tilgjengelig.

Christian arbeider nå som filosofilærer ved Universitätt Kassel i Tyskland, og vil ventelig begynne sitt stipend til sommeren. Velkommen skal han være!

Enda en postdoktor?

I vårt innspill til fakultetets budsjettprosess for 2012, ytret vi sterkt ønske om en postdoktorstilling, subsidiært at vi fikk omgjort en av våre fem stipendjemler til en slik.

Det kan nå se ut som om vi har fått gehør for vårt innspill (uten at vi dermed mister en stipendjemmel). I fakultetets forslag til budsjettforslag for 2012, er det i alle fall FoF og LLE som er innstilt til de to ledige postdoktorhjemlene ved fakultetet.

Dette er selvsagt særdeles gode nyheter, og vi avventer denne ukens budsjettbehandling i fakultetsstyret med stor spenning!

Workshop - antikkgruppen i Roma

Forskningsgruppen for antikkens filosofi avholdt workshop på Det norske instituttet i Roma 27. - 29. oktober. Temaet for workshopen, som var en del av forskningsgruppens forberedelser til vårens internasjonale symposium, var Platons *Symposion*.

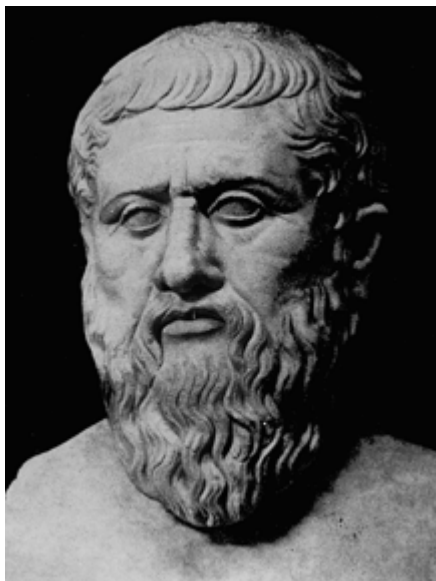
Breidal, Erlend: "Filosofiens mellomposisjon (*metaxu*) - en analyse av filosofibegrepet i dialogen mellom Diotima og Sokrates".

Børdahl, Amund: "Til sammenlikning: Xenofon" (ev. om lovtalesjangeren Platon bruker)

Gram, Lars Morten: "Platons bruk av humor i *Symposion*"

Rørstadbotten, Gro: "Fra Lovene til *Symposion*. Et nytt perspektiv?"

Sampson, Kristin: "Diotima-figurens filosofiske betydning"

Antikk og aktuell filosof

Songe-Møller, Vigdis: "Alkibiades' tale. Hvilken funksjon har denne i *Symposion*?" (ev. en selvkritisk analyse av bruken av metaforer i tolkningen av *Symposion*)

Ågotnes, Knut: "Alle bidrar med tenkning i *Symposion*, unntatt filosofen Sokrates. Om rollen til den ikke-filosofiske tenkingen for filosofien."

Gender, Power and Violence

Vigdis Songe-Møller er med i det nylig etablerte nordiske forskningsprosjektet "Gender, Power and Violence: Interdisciplinary and philosophical inquiries into war, conflict and crisis", som i høst fikk prosjektmidler fra NOS-HS (Nordisk samarbeidsnemnd for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning). Prosjektleder er Sigridur Thorgeirsdottir, Islands universitet.

FoF-folk i aksjon

- **Lohne, Eilert Jan** har holdt gjesteforelesning ved University of Stirling, Scotland. Tittelen på forelesningen var "Marx, Alienation and Religion"
- **Vigdis Songe-Møller** holdt nylig innlegg på UiBs frokostseminar i forskningsetikk: "Er registerforskning forenlig med forskningsetikk? Et eksempel fra medisinsk registerforskning: noen etiske refleksjoner".
- **Claus Huitfeldt**, nå i Montreal på forskningsopphold, holdt nylig foredraget "The electronic publication of Wittgenstein's works and the future of digital scholarly editions" ved École de bibliothéconomie et des sciences de l'information de l'Université de Montréal. Foredraget kan lastes ned her: <http://www.ebsi.umontreal.ca/conf/midi/confmidi-2011.html>

Sammen med Yves Marcoux og Michael Sperberg-McQueen holdt han dessuten foredraget "Expressive power of markup languages and graph structures" ved Stanford University, June 17-22, på konferansen *Digital Humanities 2011*

Sammen med Lars G. Johnsen deltok han også tidligere i høst på *Balisage: The Markup Conference* i Montreal med innlegget "TagAl: A tag algebra for document markup".

- **Forskergruppen for "Subjektivisering og senmodernitet"** hadde nylig

seminar på Vatnahalsen. Følgende innlegg ble presentert:

Pettersen, Helge: "Hvorfor har ikke alt allerede forsvunnet? - et forsøk på å lese en sen tekst av Baudrillard".

Åm, Ingrid: "Hvordan stiger tanken ut av møtet mellom tenkning og liv?" - ut fra Deleuzes tenkning."

Utaker, Arild: "Fra det prehumane til det posthumane?" (ut fra Andre Leroi-Gourhans bok "Le geste et la parole"(1965).

Delemne i nynorsk filosofisk skriftkultur

Øystein Hide, vår exphil-lektor, er våren 2012 emneansvarlig for et delemne i Nynorsk filosofisk skriftkultur, som blir gitt på Ivar Aasen-instituttet, Høgskulen i Volda. Nivået er på mastergrad (NYN308).

I kurset står *filosofisk essayistikk* sentralt. Slike tekster kan leses på ulikt vis. I kurset ses det bl.a. på de emnene som tekstene tar opp og hvordan disse kan plasseres i en nasjonal og internasjonal sammenheng, samtidig som det å se på språkbruken er viktig, med vekt på spørsmålet om stil og sjanger.

Kurset vil være av interesse for (i) de som ønsker en bedre kjennskap til det som finnes av nynorsk filosofisk skriftkultur, (ii) de som er interesserte i hva slags emner som blir tatt opp og hvorledes disse står i forhold til diskusjonene nasjonalt og internasjonalt, og (iii) de som særlig er interesserte i hvordan språket blir brukt i disse tekstene.

Det er ikke primært et fagfilosofisk opplegg som krever spesielle filosofiske kunnskaper.

Forelesere vil, i tillegg til Hide, være Hans Marius Hansteen, Silje Langvatn, Atle Måseide, Gunnar Skirbekk, Jan Inge Sørbo og Lars Petter Storm Torjussen - de fleste vel kjente fra FoF-miljøet.

Pensum og slike ting kan man lese mer om her:

<http://hivolda.studiehandbok.no/studentar/content/view/studiehandbok/22372>

Instituttkonferanse - fagseminar

Torsdag 26. januar vil vi ha et dagseminar der vi ønsker å ta opp faglige og andre utfordringer for instituttet i de neste par år. Her er noen mulige temaer:

1. Innhold og organisering av Exphil-undervisningen i lys av ønsker om reform fra enkelte av fakultetene.
2. Arbeidssituasjon og karrieremuligheter for ex.phil-ansatte
3. Forskergruppene
4. Organisering av fagstudiet (både på bachelor- og masternivå).

Møtet arrangeres på Scandic Bergen City (v/ Konsertpaleet). Vi begynner kl. 09.00 og avslutter med en felles middag ca kl. 18.00.

Innkalling m/ program sendes ut tidlig i januar, men merk dato!

Temanummer om dannelse i Norsk filosofisk tidsskrift

Norsk filosofisk tidsskrift ønsker bidrag til et temanummer om dannelse. De ønsker artikler som diskuterer dannelse som pedagogisk-filosofisk grunnbegrep og ulike filosofihistoriske konsepsjoner av hva dannelse er. Andre aktuelle tema kan være hvordan begrepet knytter seg til teorier om identitet, kjønn, eksistens, estetikk og etikk, hvordan begrepet konstitueres i utdanningspolitiske debatter i dag og hvordan ulike samfunnsmessige kontekster kan virke inn på forståelsen av dannelse.

Det ønskes også bidrag som diskuterer dannelsens form relatert til innhold. Dessuten bidrag som stiller spørsmål ved om et begrep om dannelse bør (re)formuleres eller om det har utspilt sin rolle.

Frist for innsending av bidrag er 31. april 2012, med 12-15 sider som ønsket lengde.

Bidragene sendes til:

kjersti.fjortoft@uit.no,
jonas.jakobsen@uit.no og
mariann.solberg@uit.no

Avsluttet Nordforsk-prosjekt: JNU VWAB

Wittgensteinarkivet (WAB) hadde nylig avsluttende konferanse på NordForsk-prosjektet JNU-VWAB, som står for "Joint Nordic Use of WAB Bergen and VWA Helsinki".

Dette er et samarbeidsprosjekt mellom *The von Wright and Wittgenstein Archive* ved Universitetet i Helsinki og vårt eget Wittgensteinarkiv, finansiert av NordForsk med i alt NOK 1 million.

Prosjektet har i siste fireårsperiode finansiert 14 nordiske prosjekter innenfor Wittgensteinforskning og "Digital Humanities" - utført ved enten WAB i Bergen eller The von Wright and Wittgenstein Archives i Helsinki.

På konferansen møttes prosjektdeltakerne, JNU VWAB-administrasjonen og styringsgruppen i JNU VWAB for å oppsummere og diskutere resultatene og tanker for videre samarbeid. Mer kan leses her:

http://wab.uib.no/wab_jnu-vwab.page.

Clarino

WAB har vært aktiv også på andre internasjonale fronter og er med i prosjektet CLARINO, et program som skal bygge opp en *felles infrastruktur for norske språkdata-baser*, som igjen skal kobles opp mot europeiske databaser. Prosjektet har blitt nylig blitt tildelt NOK 25 millioner fra NFR. I prosjektet skal det bygges en forskningsinfrastruktur for språk og språkteknologi. Prosjektet vil bl. a. bidra til å gjøre WAB sin Wittgensteinutgave enda bedre tilgjengelig på Web samt nye plattformer som iPad og mobiltelefoner.

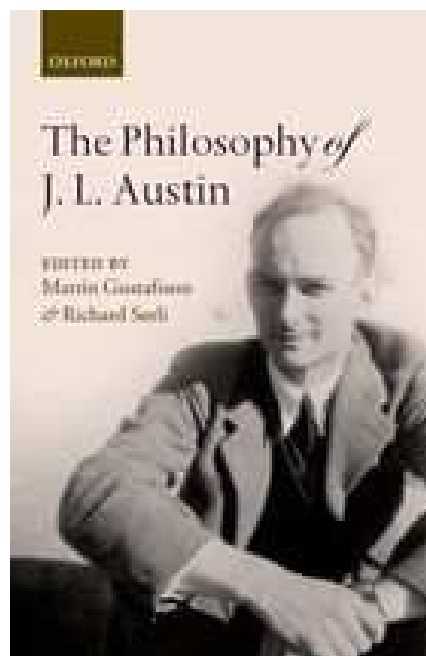
Konrad De Smedt fra LLE er prosjektleder for CLARINO, og har hatt ansvar for å koordinere søknaden til NFRs infrastrukturprogram. Flere detaljer finner man her:

<http://www.uib.no/lle/nyheter/2011/10/infrastruktur-25-millioner-til-clarino>.

Ny antologi om J. L. Austins filosofi

Richard Sørli har, sammen med Martin Gustafsson, redigert en ny antologi om John Austins (1911-1960) filosofi. Fra omtalen av boken kan man bl. a. lese at:

These new essays on J. L. Austin's philosophy constitute the first major study of his thought in decades. Eight leading philosophers join together to present a fresh evaluation of his distinctive work, showing how it can be brought to bear on issues at the top of today's philosophical agenda, such as scepticism and contextualism, the epistemology of testimony, the generality of the conceptual, and the viability of the semantics/pragmatics distinction.

Flere detaljer vil man finne her:

<http://ukcatalogue.oup.com/product/9780199219759.do>

En gratulasjon

Øyunn Viken, vår Tekst og kultur-lektor og fungerende emnekoordinator, har nylig blitt mor til en jente. Blomst er avsendt og vi benytter anledningen til å gratulere her også!

Amund Børdahl vikarierer for øvrig som Tekst og kultur-koordinator for Øyunn i tiden som kommer.

Publikasjoner

Vi har fått melding om følgende publikasjoner siden sist:

Ahvenniemi, Rebecka Sofia:

"Sannhet som kunst: Om å lese Heidegger og Adorno", Norsk Filosofisk Tidsskrift, 3-2011, pp. 225-237

Huitfeldt, Claus and Johnsen, Lars G.:

"TagAl: A tag algebra for document markup." In *Proceedings of Balisage: The Markup Conference 2011. Balisage Series on Markup Technologies*, vol. 7 (2011). Available online at: <http://www.balisage.net/Proceedings/vol7/html/Johnsen01/BalisageVol7-Johnsen01.html>

Huitfeldt, Claus and Sperberg-McQueen:

"Ten Problems in the Interpretation of XML Documents", in Mehler, Kühnberger, Lobin, Lungen, Storrer & Witt (eds.): *Modeling, Learning and Processing of Text Technological Data Structures. Studies in Computational Intelligence*, Springer, Volume 370/2012, 157-174.

Johannessen, Harald:

Debatt og argumentasjon – En innføring, Spartacus Forlag 2011.

Karlsen, Gunnar:

Språk, tolkning och argumentasjon. En samhällsvetenskaplig introduktion, Studentlitteratur AB 2011.

Kolflaath, Eivind:

"Bevist utover enhver rimelig tvil", Tidsskrift for Rettsvitenskap 2011 s. 135-196

Lillebø, Jonas:

"Er humaniora si framtid samtida?", Agora - Journal for metafysisk spekulasjon, 2011 nr. 2

Sampson, Kristin:

"I grenseland - mellom innenfor og utenfor", Tidsskriftet Kraftverk, vol. 40 (10 års jubileumsutgave).

Skirbekk, Gunnar:

Multiple Modernities. A Tale of Scandinavian Experiences (et resultat av samarbeidet med kolleger i Shanghai, med Tong Shijun i fremste linje).

Songe-Møller, Vigdis:

"Tove Pettersen: Filosofiens annet kjønn. Introduksjoner til den feministiske filosofien". Bokomtale. *Tidsskrift for kjønnsforskning* Nr. 4 2011, s. 357-362.

Svendsen, Lars Fr.:

Malé filosofie nudy (overs. Ondrej Vimr), Kniha Zlin, Zlin, 2011.

Svendsen, Lars Fr.:

Filozofija zla (overs. Dora Macek), TIM Press, Zagreb 2011.

Svendsen, Lars Fr.:

"Ytringsfrihet og toleranse", kronikk i Adresseavisen 30.11.11.

Säätelä, Simo:

"From Logical Method to 'Messing About': Wittgenstein on 'Open Problems' in Mathematics", i Kuusela, O. and McGinn, M. (eds.), *The Oxford Handbook of Wittgenstein*, Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 159-178.

Sørli, Richard og Gustafsson, Martin (red.):

The Philosophy of J. L. Austin. Oxford: Oxford University Press.